

Nasjonalt geodataråd – referat fra møtet 9.-10.november 2016

Møtet fant sted på Garder kurs- og konferansesenter, 9.-10.november 2016, «lunsj-til-lunsj».

Tilstede:

Alvhild Hedstein (rådets leder), Anne Cathrine Frøstrup (Kartverket), Ellen de Vibe (Oslo kommune, PBE), Jens Sunde (Meteorologisk institutt), Jon Lea (DSB), Tore Brenden (FMGT), Gyda Grendstad (Statens vegvesen)(kun dag 2), Bjørn Bjørnstad (Miljødirektoratet), Geir Hansen (Geodata), Mona Høiås Sæther (Trondheim kommune), Morten Smelror (NGU), Harald Danielsen (Arendal kommune), Christine Korme (Abelia)(kun dag 2)

Forfall: Kirsti Slotsvik (Kystverket)

Fra KMD: Dag Høgvard (kun dag 2)

Fra Kartverket (sekretariat): Erik Perstuen, Kåre Kyrkjeeide (kun dag 1), Arvid Lillethun (kun dag 2) og Sissel Skovly

DAG 1 – 9.NOVEMBER

Velkommen

Agenda godkjent.

Da Alvhild Hedstein har sluttet i NIBIO og gjennom det ikke representerer landbrukssektoren lenger, har hun bedt KMD oppnevne en ny representant med tilknytning til landbrukssektoren. Hun fortsetter som leder inntil KMD velger å gjøre endringer.

Sak 08 /2016 Referat fra forrige møte (16.august 2016)

Ingen kommentarer – referatet er godkjent.

Sak 09 /2016 Nasjonalt geodatastrategi

Det ble diskutert hvem som skal stå som eier av strategien og formelt overlevere den til KMD, Nasjonalt geodataråd, Samordningsgruppen for geografisk informasjon eller begge.

Vedtak: Nasjonalt geodataråd og Samordningsgruppen for geografisk informasjon står sammen bak nasjonal geodatastrategi. Begge lederne skriver under når strategien overleveres Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Rådet ber Samordningsgruppens strategigruppe ferdigstille strategien så raskt som mulig.

Gjennomgang av tilbakemeldinger fra høringen – Kåre Kyrkjeide, Kartverket og strategigruppen
Se presentasjon «NSDI_strategi_091116»

Kort oppsummert:

Det kom inn 34 høringssvar og de gjenspeiler mange kryssende interesser og verdikjeder. Det er gitt mange tilbakemeldinger på at det er behov for en nasjonal geodatastrategi. Stortingsmeldingen «Digital agenda», hvor geodatastrategien nevnes, gir også føringer som forsøkes innarbeidet i den avsluttende fasen av arbeidet.

I utkastet som rådet behandlet i møtet, er innspill fra høringene forsøkt ivaretatt, mens det krever noe mer harmonisering mot «Digital agenda». Det er et mål å kunne levere en strategi som KMD kan overta eierskapet til, med minst mulig behov for videre bearbeiding.

Gjennomgang av utkast til strategien – versjon 1.november 2016:

Rådet gikk detaljert igjennom utkastet til strategi, og kommentarene ligger vedlagt i eget dokument. Disse tas opp i Samordningsgruppens neste møte - 16.november.

Det gjenstår fortsatt en del avklaringer som strategigruppen skal jobbe videre med. Leder av Rådet får tilsendt ny versjon når den foreligger. Omfanget og karakter av endringer vil være avgjørende for om Rådet kan stille seg bak strategien uten videre drøftinger. Leder informerer Rådet pr. mail.

Det understrekes fra Rådets medlemmer at etatene støtter strategien, men at de aktuelle budsjettene alltid vil være avgjørende for om tiltak kan gjennomføres.

Sak 06/2016 Saker som Nasjonalt geodataråd ønsker skal behandles

Forslaget til prioriteringer er et greit utgangspunkt for videre valg av saker til de kommende møtene. Dokumentet er «levende», og saken tas opp igjen på neste møte.

DAG 2 – 10.NOVEMBER

Sak 09/2016 – Handlingsplan til Nasjonal geodatastrategi

Innledning og presentasjon av utkastet – Arvid Lillethun, Kartverket og strategigruppen
Se presentasjon «Nasjonal geodatastrategi_handlingsplan_Lillethun»

Kort oppsummert:

Tiltakene i handlingsplan må understøtte strategiens mål og delmål. Det må vurderes gevinst og effekt og være både tverrsektorielle og sektorspesifikke. I videre prosess må man ta stilling til:

- Hvordan skal tiltakene velges og hvem bestemmer dem
- Hvilket detaljnivå skal tiltakene ligge på
- Løpende oppdatert tiltaksliste med stadig nye tiltak – hvordan skal de framkomme
- Hvordan angi ansvar og medansvar – deltagelse
- Hvem skal forvalte geodatastrategien og handlingsplanen
- Statusrapportering

Strategien synliggjør en komplisert infrastruktur med mange avhengigheter. Handlingsplanens tiltak kan visualiseres slik at avhengighetene kommer tydeligere fram.

Kommentarer fra Rådet:

- Viktig at strategien «har god kondis» med lang horisont uavhengig av regjeringer. Den skal gi linjene som nasjonen skal følge. Ønsker at det respektive departement tar strategien inn i tildelingsbrevene.
Rådet må tenke helhetlig og kommunisere strategien slik at den på et overordnet nivå legger føringer for virksomheter.
- Det bør fokuseres på de tverrsektorielle tiltakene i handlingsplan. Synliggjøre gevinstene. Rapporteringen kan inneholde mer detaljerte tiltak.
De tverrsektorielle tiltakene krever tydeliggjøring av ansvar og roller.
- Det påpekes en vanskelig grenseoppgang mellom etaters virksomhetsplan og strategiens handlingsplan. Etatenes budsjett vil uansett være førende for om tiltak gjennomføres.
- Forholdet mellom investering og drift må ikke glemmes. Det som allerede er etablert, koster å forvalte videre. Det må ikke bare legges fokus på kostnader ved nye tiltak.
- I den videre prosess bør alle detaljerte tiltak verifiseres før man hever blikket og finner de store linjene. Handlingsplanen bør ikke bli for detaljert.
- Kartverket kan prosjektstyre strategi og handlingsplan, men det er viktig at alle tar ansvar og utfører. Dette gjelder også næringslivet.

Rådets konklusjon:

1. Rådet har lyst til å gi råd om handlingsplanen
2. Rådet skal løfte blikket å gi råd om satsinger på tvers
3. Huske at vedlikehold koster – ikke bare satse på nye ting.
4. Rådets medlemmer har en viktig rolle å øve påtrykk på egne etater

Sak 10/2016 – Organisering av eiendomsoppmåling

Innledning og presentasjon – *Dag Høgvard, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)*
Se presentasjon «2016-11 Geodatarådet»

Dette er en orientering om saken. KMD har ikke sagt noe hva de ønsker råd om fra Rådet i denne saken.

Kort oppsummert:

Stortinget ba i mars regjeringen utrede hvordan arbeidet med eiendomsoppmåling skal organiseres i framtiden. Samtidig skulle det vurderes en autorisasjonsordning for denne type tjenester.

Høringsforslaget ble sendt ut 19.august og er svar på bestillingen. Høringsfrist er 21.november. Det gjennomføres parallelt en samfunnsøkonomisk analyse.

Departementets forslag er:

- Eiendomsoppmålingen bør utføres som profesjonsregulert tjenesteyting.
- Kommunen og private skal kunne tilby oppmåling på like vilkår

Det er gjort en grundig vurdering av kompetansen i kommunene, kommunenes bruk av oppmålingsgebyr og nivået på det, effektivisering av prosesser ved føring av både matrikkel og grunnbok og kvalitetsheving av matrikkelen.

Videre er dagens lov uklar i skille mellom eiendomsrett og bruksrett. Forslaget klargjør dette.

Dagens lov inneholder en sovende paragraf om at ikke oppmålt tomt ikke har krav om oppmåling ved eiendomsoverdragelse. Dette vil klargjøres i revidert matrikkelov og gi økt kvalitet i matrikkelen

Det bes om innspill på andre tiltak som også kan heve kvaliteten i matrikkelen.

Til slutt ble det påpekt at det ikke er et forslag om at kommunene ikke skal gjøre dette lenger, men at kommunene har ikke plikt til å gjøre det.

Kommentarer fra Rådet:

- Kommunene kjenner seg ikke igjen i det bildet som beskrives i høringsforslaget. En plan- og byggesaksprosess fra A til Å er en verdikjede hvor landmålingskompetanse kreves i flere ledd enn selve oppmålingen. Det er uheldig å ta ut et ledd i verdikjeden. Det kan også gi en splitt mellom reguleringsmyndighet og byggemyndighet. Kompetansen kan forsvinne ut av kommunen og resten av verdikjeden vil lide under det. Det gir ikke økt kvalitet i matrikkelen.
- Kostnadsforskjellene og nivået på oppmålingsgebyrer er en utfordring for kommunene da mange lokale faktorer spiller inn. Det vil ikke endre seg med private landmålere. Kommunene trenger heller veiledning i hvordan de kan finne riktig kostnadsnivå for eksempel ved bruk av rabatter.
- Næringslivet ønsker forslag til lovendring velkommen. Det er uheldig at kommunene skal sette et gebyrnivå helt uten at innbyggerne kan velge alternativer. Med en autorisasjonsordning for landmålere, vil private kunne gi et likeverdig tilbud.
- Statlige etater som har mye eiendommer og endringer ved disse – for eksempel Statens vegvesen, måler opp selv og har avtale med brorparten av landets kommuner. Høringsforlaget er uklar på om det fortsatt vil være mulig. Det er positivt at det foreslås en godkjenningsordning for landmålere.
- Det tenkes for mye på dagens praksis istedenfor å heve blikket mot framtiden hvor dataflyten vil skje på en annen måte.

Diskusjonen avdekket et stort sprik i medlemmenes meninger om høringsforslaget. Det ble derfor en diskusjon om geodatarådet burde sende et høringssvar eller ikke innenfor den stramme tidsfristen 21.november.

Rådet var enige om at denne saken burde ha vært fanget opp tidligere, slik at rådet kunne ha fått jobbet med en uttalelse. Flertallet i rådet ønsket ikke å sende noen høringsuttalelse.

Vedtak: Nasjonalt geodataråd sender ikke høringsuttalelse til KMDs høringsforlag knyttet til organisering av eiendomsoppmåling. Den enkelte etat og virksomhet sender egne uttalelser.

De tre medlemmene fra kommunene ba om følgende protokolltilførsel:

1. Sømløs etablering og forvaltning av kvalitetssikret eiendomsinformasjon, har stor samfunnsnytte og må legges til grunn for framtidig organisering av eiendomsmåling og registerføring.
2. I samsvar med gode Lean-prinsipper om å unngå økte ansvarsskift, dobbeltarbeide og dobbeltkontroll, bør det vurderes nærmere hvordan tilstrekkelig kompetanse kan sikres til disse oppgavene i mindre kommuner.
3. Oppmåling og matrikkelføring er en integrert del i en sammenhengende verdikjede med kommunal plan-, dele- og byggesaksbehandling. Framtidig ansvars- og oppgavefordeling må sikre at verdiøkningen for brukerne/tiltakshaver, ikke reduseres. Det vises her også til den fortløpende kvalitetssikring og opprydding i kartverket og matrikkelen som skjer i saksbehandlingen knyttet til både eiendom-, bygg- og adressedata.
4. Det er viktig at lovendringer ikke vil medføre kompetansetap i kommunene, som særlig vil svekke produksjonen i mindre kommuner som er markedssvake for profesjonsregulerte tjenester. Det må unngås at virkningen vil være økte offentlige kostnader pga behov for innkjøp av tjenester til dette arbeidsfeltet.

Sak 11/2016 – Høringsnotat om endringer i plan- og bygningsloven

Innledning og presentasjon – Dag Høggvard, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)
Se presentasjon «2016-11 Geodatarådet»

Kort oppsummert:

Med mål om enklere og bedre tilgang til stedfestet informasjon om ledninger i grunnen, er det utarbeidet et høringsnotat om endringer i plan- og bygningsloven med forslag om:

- Krav til regionalt planforum
- Mineralressurser som hensynssone
- Tilpassing av plan- og bygningsloven til endringer i inndelingslova
- Når avledning av overvann må være sikret
- Frist for å behandle søknad om rammetillatelse og søknad om endring flyttes til loven selv
- Eier av ledninger i grunnen skal føre arkiv over egne ledninger, og gjøre opplysningene tilgjengelig for den som har saklig behov for slike opplysninger
- Opplysninger om plassering av ledninger skal utleveres til den som har saklig behov, eventuelt supplert med påvisning i marka. Den som mottar opplysningene har taushetsplikt
- Etablering av et sentralt register over ledningseiere (LER)
- Gebyrfinansiering
- Felles krav til innmåling av ledninger og anlegg i grunnen og i sjøen

Frist for høringssvar er 15. desember.

Endringene hensyntar forslag i ny Bredbåndsutbyggingslov (SD).

Det er gjennomført to samfunnsøkonomiske analyser - én bestilt av KMD og én av Geomatikk AS. Geomatikk AS har i dag størst markedsandel av tjenester som gir informasjon om ledninger i grunnen ved graving. Resultatene av analysene gir forskjellig resultat. KMDs bestilte analyse konkluderer med at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt med etablering av et felles ledningsregister. Geomatikks analyse gir at utbygger må påvise og gi informasjon om eksisterende anlegg, men at det ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt med et felles register.

Det er gjort en økonomisk vurdering av kostnadene ved å etablere et ledningseierregister som konkluderer med ca 10 mill kroner. Etablering av et ledningsregister hvor eksisterende anlegg skal registreres er kostnadsvurdert til ca 100 mill. kroner.

Kommentarer fra Rådet:

- Begrepet «arkivering» kan misforstås – menes det innmåling?
- Det må settes klare krav til ledningseier på hvordan samle inn data.
- Det må stilles krav til standard leveranseform. I dag leveres mye ledningsinformasjon på papir. Alle leveranser skal være digitale og standardiserte.
- Det påpekes av medlemmer i Rådet at lovendringen er en god start, men at det er ønskelig at loven går lenger i å sette krav.
- Kommunene bør bli mer «synlige» i loven

Vedtak: Nasjonalt geodataråd sender hørings svar til KMDs høringsforlag knyttet til endringer i plan- og bygningsloven.

Kartverket v/sekretariatet utarbeider et kort høringsnotat. Sendes Alvild innen 8. desember, som avklarer med resten av Rådet.

Sak 12/2016 – Neste møte og eventuelt

Møter vinter/vår 2017:

Onsdag 8. februar 2017 kl 09.00 – 13.00 hos Kartverket Oslo

Tirsdag 6. juni 2017 kl 12.00 – 16.00 hos Plan- og bygningssetaten i Oslo kommune